

PAUL ANGHEL

Teatrul de vacanță

sau ...

jocul de-a vacanța

Aflu, chiar acum la spartul stagiunii, că Naționalul nostru — într-o vacanță cvasi-generală — prepară Jocul de-a vacanța al lui Sebastian. Radu Beligan își va regăsi vîrstă lirică — cea galantă, cu pași de mansuetudine, cu aromă de madrigal — vîrstă uitată multe stagiuni în șir, abandonată printr-un ocol care părea să-l îndepărteze pe marele artist de adolescentul din el. Ne vom reîntîlni deci cu o vîrstă adolescentă a teatrului — ce păcat! — la toamnă...

Dar, acum, în plină vară, cînd ne crapă buza după un strop de apă sau de artă?... toți uităm — și teatrele în primul rînd! — că și vara avem nevoie de artă. O prejudecată a locului ne face să credem că numai pe vreme de burniță și frig, pe zloată sau viscol — cînd nu poți scoate un cîine din casă — se merge la teatru. Ce să facă omul la vreme rea sau la inimă rea?... Merge la teatru. Nimereste la Richard al III-lea, la Oedip rege, la Patima roșie, la Săptămîna patimilor, la Patimi etc, fiindcă tot n-are nimic mai bun de făcut. După o săptămînă de muncă merge la teatru, fiindcă nu poate merge la iarbă verde. Iarba verde, frunza verde sînt sinonime la noi cu vacanța teatrului, cu vacanța artei, poate și cu vacanța cugetării. Nu suportă nimeni „cestiuni arzătoare“ pe o „căldură dropicală“. Ar lua dușumelele foc. Teatrul trebuie mutat, deci, vara lingă ștrand, lingă grădina de vară, pe țărnuș mării, în creierii munților, cît mai departe de locurile consacrate și de problemele consacrate. E real?...

Desigur. Printr-o inerție a realului, a obișnuinței, a practicii. Ce e de făcut?... Un repertoriu de vacanță! S-a și făcut. Trăiască revista, bună pe toate anotimpurile, revista care respiră în voia ei, abia cînd teatrele de proză iau vacanță. Dar cine se ocupă de repertoriul revistelor, acest teatru atît de popular și atît de gustat?... Și fiindcă teatrul de revistă e cvasiabandonat, acesta trăiește cum poate, din expediente — repertoriul, critice, statistice, populare. Da, și populare, fiindcă omul care calcă la revistă, calcă rar la teatrul de proză — și viceversa.

În alte țări s-a inventat și se practică un gen nou, un gen care profită de posibilitățile teatrului în aer liber, de avantajul latitudinii, de avantajul anotimpului. E spectacolul sunet și lumină, ratat la noi după cîteva încercări. Cîteva încercări care l-au și compromis, fiindcă cele mai multe dintre ele au stat sub semnul improvizației. S-a născut evasiinstantaneu o altă prejudecată: spectacolul sunet și lumină nu prinde la noi, e un moft. De ce moft?... A fost abordat ca un moft, printr-o superficială încercare de transpunere a spectacolului de scenă în cadru natural, cu texte inadecvate, sau în cadru inadecvat, sau cu publicitate inadecvată; ceea ce e totuna. Acest teatru nu și-a găsit încă slujitorii, care trebuie totuși să se recruteze din rîndul teatrului. Vom aborda oare, cîndva, în chip temeinic, acest gen?...

Iată un subiect de meditație potrivit cu vacanța, destinat vacanței, adică activităților teatrale viitoare. De la ce să pornim?... Francezii pornesc de la Cartierul Marais, de la Versailles, de la Catedrala Notre Dame, grecii de la Parthenon, egiptenii de la Piramide ș.a.m.d. Nu ne lipsesc nici nouă asemenea spații de joc, un asemenea cadru monumental, asemenea monumente care sînt spectacole în sine, care s-ar putea pune în valoare prin spectacole teatrale concepute în acest scop. Cum?... De obicei spectacolul sunet și lumină nu pornește de la un libret adhoc, ci pune în valoare o anume tradiție a teatrului național strict legată de aceste spații de joc. La Notre Dame am văzut cîteva mistere medievale, care s-au și reprezentat în piața catedralei cu cîteva secole mai înainte. Spaniolii îl joacă pe Calderon și pe Lope de Vega în spațiile consacrate de reprezentare, ca și grecii pe anticii lor. Formalismul este exclus sau se presupune a fi exclus. Dar noi? Tradițiile noastre urcă pînă la teatrul popular, iar mai încoace pînă la Delavrancea, Hasdeu, Alecsandri. Ce ne facem?... Trebuie să inventăm o tradiție, n-ar fi singurul domeniu în care am făcut-o. Avem actori, avem regizori, avem public, avem autori dramatici, avem monumente, avem vacanță. Ne mai trebuie un cititor, un mare inimos, un împătimit...

Dar e vacanță. Și cine se mai joacă în vacanța pe asemenea „călduri drcopale“?